

Sygnatura akt VI U 112/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Korzeń

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Kopala

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 kwietnia 2017 roku

sprawy z odwołania S. T.

od decyzji z dnia 5 stycznia 2017 roku

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o przyznanie emerytury

oddala odwołanie.

SSO Tomasz Korzeń

VI U 112/17 UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 stycznia 2017 roku, znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił S. T. prawa do emerytury.

Ubezpieczony S. T. złożył odwołanie od tej decyzji. Wniósł o zmianę decyzji i przyznanie prawa do żądanego świadczenia oraz zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Podał, iż posiada staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący ponad 15 lat, a zatem przysługuje mu prawo do żądanego świadczenia.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania. Podniósł, że skarżący nie posiada 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. ZUS nie uwzględnił okresu zatrudnienia od 1.01.1992 roku do 30.11.1998 roku w Przedsiębiorstwie (...), Handlu i Usług (...) sp. z o.o. w G. bowiem ze świadectwa pracy z 30.11.1998 roku wynika, iż wykonywał on wówczas pracę ślusarza – mechanika samochodowego.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony S. T. urodził się (...). Do końca 1998 r. posiada łączny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 25 lat. W dniu 17.11.2016 roku wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Podał, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Decyzją z dnia 5.01.2017 roku ZUS odmówił mu prawa do żądanego świadczenia albowiem skarżący nie posiada 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Kolejną decyzją z dnia 13.02.2017 roku organ rentowy ponownie odmówił mu prawa do emerytury. Pozwany ustalił, że S. T. posiada staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący 14 lat, 1 miesiąc i 28 dni. **bezsporne**

W okresie od 1.01.1992 roku do 30.11.1998 roku S. T. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...), Handlu i Usług (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. W czasie pracy skarżący wykonywał różne czynności związane z naprawą pojazdów samochodowych (głównie samochodów ciężarowych ale

także autobusów). Wnioskodawca pracował przy naprawie hamulców, silników, skrzyń biegów, wymianie opon, zakładaniu plandek, wymianie podłóg w przyczepach. 4-5 godzin dziennie pracował w kanałach remontowych. Skrzynie biegów i silniki były wyciągane w kanałach remontowych i naprawiane na zewnątrz. Na terenie zakładu były trzy kanały remontowe. Mechaników pracujących w zakładzie było 6 lub 7. Ubezpieczony pracował jako brygadzysta i poza naprawą pojazdów samochodowych udzielał porad innym pracownikom brygady, nadzorował ich pracę, robił niezbędne zakupy, rozliczał faktury i wpisywał godziny pracy pracowników. Po zakupy jeździł praktycznie codziennie. W czasie gdy nie było napraw pojazdów samochodowych skarżący, jak i pozostali mechanicy, sprzątała hale.

S. T. posiadał staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 1 miesiąc i 28 dni.

dowód: dokumenty w aktach organu rentowego tom I: zaświadczenie k. 8, RP-7 k. 9

świadczenie k. 7 dokumenty w aktach osobowych S. T. k. 27

zeznania ubezpieczonego S. T. k. 29-29v

zeznania świadka P. C. k. 29v

zeznania świadka I. T. k. 29v-30

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługiwało na uwzględnienie.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznaczony jest treścią konkretnej decyzji organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ K.p.c. i art. 477¹⁴ K.p.c.) i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. Sąd ubezpieczeń społecznych nie może wykroczyć poza przedmiot postępowania wyznaczony w pierwszym rzędzie przez przedmiot zaskarżonej decyzji, a następnie poza zakres odwołania od niej.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2016.887; dalej jako ustawa) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W art. 32 ustawy określono zasady ustalania prawa do emerytury dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Zgodnie z tym artykułem, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Warunki wymagane do uzyskania prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienione są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej jako rozporządzenie). Rodzaje prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie może uprawniać do emerytury wcześniejszej, wymienione są w wykazach A i B stanowiących załączniki do rozporządzenia.

Emerytura wcześniejsza przysługuje na zasadach określonych w § 3 i 4 rozporządzenia, jeżeli kobieta udowodni co najmniej 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a mężczyzna 25 lat tych okresów, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej w ramach stosunku pracy, przy czym wymagane jest osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uwzględnia się jedynie te okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Z treści przytoczonych przepisów wynika zatem, że pracą w szczególnych warunkach jest praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2012 roku, III UK 92/11).

Obniżanie wieku emerytalnego niektórym grupom zawodowym uzasadnia się narażeniem tych osób na szybsze niż przeciętne zrealizowanie się emerytalnego ryzyka z powodu występowania w ich zawodach czynników negatywnych (najczęściej szkodliwych dla zdrowia lub obniżających sprawności psychofizyczne), które doprowadzają do wcześniejszej, niż powszechnie, utraty sił do wykonywania dotychczasowej pracy. Brzmienie przepisu art. 32 ustawy, a także § 8 rozporządzenia nie pozostawia wątpliwości, iż z prawa do emerytury w wieku niższym mogą skorzystać wyłącznie pracownicy.

Postępowanie przed organem rentowym sprowadza się do analizy dokumentacji zgromadzonej w aktach, jednakże ograniczenia dowodowe nie dotyczą postępowania sądowego. W postępowaniu sądowym dopuszczalne jest ustalenie charakteru pracy i jej okresów także w oparciu o inne dowody (zob. uchwała SN z 21.09.1984 r., sygn. akt III UZP 48/84 niepublikowany). W uchwale z dnia 10.03.1984 r. w sprawie III UZP 6/84 Sąd Najwyższy stwierdził, że okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi, niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (por. wyrok SN z 4.08.1999 r., II UKN 619/98, OSNP 2000/11/439). Dlatego też obowiązkiem Sądu było dopuszczenie wszelkich dostępnych dowodów i weryfikacja ich w ramach swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 K.p.c.).

Na okoliczność pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych w spornym okresie, sąd dopuścił dowód z dokumentów w aktach organu rentowego, dokumentów w aktach niniejszej sprawy, a także dowód z zeznań świadków: P. C. i I. T. oraz dowód z zeznań ubezpieczonego S. T.. Dokumenty zgromadzone w sprawie, pochodzące z okresu zatrudnienia ubezpieczonego wskazują, iż był on zatrudniony w spornym okresie na stanowisku mechanika samochodowego. Świadczenie zeznający w sprawie wskazali na szereg różnych czynności jakie wykonywał ubezpieczony w czasie zatrudnienia w spornym okresie. Część z tych czynności wykonywał w kanałach remontowych, a część poza nimi. W kanałach remontowych pracował około 4-5 godzin dziennie. Pozostałe czynności takie jak: wymiana opon, zakładanie plandeki, udzielanie porad innym pracownikom brygady, nadzorowanie pracy pracowników brygady, robienie zakupów, rozliczanie faktury, wypisywanie czasu pracy pracowników brygady, wykonywał poza kanałem remontowym w godzinach pracy. Nadto, w czasie gdy brak było pojazdów do naprawy, skarżący jak i pozostali pracownicy brygady, sprząтали hale. Sąd dał wiarę zeznaniom tych świadków nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich szczerłość i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy. Świadczenie ci są osobami obcymi dla ubezpieczonego. Nie ujawniły się żadne okoliczności, które podważyłyby ich wiarygodność. Świadczenie nie mają żadnego interesu w składaniu fałszywych zeznań. Ich zeznania wzajemnie się uzupełniają tworząc logiczną całość. Świadczenie pracowali ze skarżącym w tym samym zakładzie pracy, a zatem posiadają wiedzę w przedmiocie charakteru jego zatrudnienia i wykonywanych przez niego czynności w spornym okresie zatrudnienia. Zeznaniom ubezpieczonego sąd również dał wiarę w części w jakiej znajdują one potwierdzenie w pozostałym zebranym w sprawie

materiale dowodowym. Skarżący wskazał, iż w kanale remontowym nie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy (minimum 6 godzin dziennie), a nadto nadzorował prace innych pracowników jako brygadzysta, oraz rozdzielał ich pracę, a zatem w godzinach pracy wykonywał też prace poza kanałem remontowym. W tym zakresie sąd dał więc wiarę zeznaniom ubezpieczonego albowiem są one zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo do emerytury wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma zatem rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie dokumentów określających stanowisko pracy, ponieważ o zaliczeniu danego rodzaju pracy do wykonywanej w szczególnych warunkach decyduje nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale charakter wykonywanych czynności. Ani zeznania świadków, ani nawet zeznania ubezpieczonego nie potwierdziły, że wykonywał on prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Ubezpieczony istotnie w godzinach pracy wykonywał pewne prace w warunkach szczególnych (prace w kanałach remontowych). Brak jednak podstaw by uznać, iż stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on prace wymienione poz. 16 dział XIV wykazu A rozporządzenia (prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, a Sąd Okręgowy podziela to stanowisko, że z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNP 1998/21/638; 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00, OSNP 2003/17/419; 04 czerwca 2008 r., II UK 306/07, lex nr 494129). Nadto w wyroku z dnia 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00, Sąd Najwyższy podkreślił, że o uprawnieniu do emerytury na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43 ze zm.), decyduje łączne spełnienie przez pracownika wszystkich warunków określonych w tym przepisie, a nie jego przekonanie, że charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach.

Skarżący podnosił nadto, iż za pracę którą wykonywał otrzymywałem dodatek z tytułu pracy w warunkach szkodliwych. Świadczenie pracy w warunkach szkodliwych nie jest tożsame ze świadczeniem pracy w warunkach szczególnych. Nawet otrzymywanie przez pracownika tzw. dodatku szkodliwego nie przesądza o tym, że pracę tę należy uważać za wykonywaną w warunkach szczególnych. Otrzymywanie takiego dodatku może mieć zatem jedynie pomocnicze znaczenie dla ustalenia charakteru pracy świadczonej przez wnioskodawcę, nie rozstrzyga jednak kwestii stałości świadczenia takiej pracy ani kwalifikowania danego stanowiska pracy do wykazu prac w warunkach szczególnych. Przy ustalaniu, że wykonywana praca jest pracą w warunkach szczególnych wymagane jest by świadczona była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, a nadto konieczne jest wykazanie, iż dane stanowisko znajduje się wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Wnioskodawca takich okoliczności nie wykazał.

Na marginesie jedynie wskazać należy, że posiadanie świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę samo przez się nie stanowi, iż rzeczywiście w takich warunkach pracownik pracował. Świadectwo takie nie jest bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 K.p.c., lecz dokumentem prywatnym, który podlega swobodnej ocenie sądu. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 czerwca 2004r. (IV CK 474/2003, LexPolonica nr 372462), zaaprobowanym w niniejszej sprawie, stwierdził, że dowód z dokumentu prywatnego jest samodzielnym środkiem dowodowym, którego moc Sąd ocenia według ogólnych zasad określonych w art. 233 § 1 K.p.c. Zaś świadectwo pracy w warunkach szczególnych jest dokumentem, który stanowi dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Tym samym treść świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach podlega weryfikacji zarówno w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, jak i w toku postępowania sądowego przed sądami ubezpieczeń społecznych (wyrok SA w Gdańsku

z dnia 15 marca 2013r., III AUa 1338/12, LEX nr 1298880). Nie jest wystarczające poprzestanie na takim świadectwie w sytuacji gdy z zeznań świadków, a nawet samego ubezpieczonego oraz z dokumentacji osobowej wnioskodawcy wynikają dowody przeciwnie. Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w takim świadectwie. Posiadanie świadectwa pracy w warunkach szczególnych nie wiąże organu rentowego ani Sądu i nie przesądza automatycznie o przyznaniu świadczenia emerytalnego na podstawie art. 32 ustawy.

Ustalając stan faktyczny w sprawie sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego, aktach sprawy, zeznaniach ubezpieczonego i świadków, którym to nadał przymiot wiarygodności w zakresie wyżej wskazanym.

W ocenie sądu odwołujący nie sprostali obowiązkowi określone w art. 6 K.c. oraz art. 232 K.p.c. albowiem podnoszone przez niego argumenty co do wadliwości spornej decyzji ZUS nie znalazły potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym.

Z uwagi na to, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 K.p.c. orzekł jak w punkcie I wyroku.

SSO Tomasz Korzeń